

Ugeſkrift

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 39.

Løvedagen den 25de September 1858.

2den Merg.

Indhold.

Dyrskuet i Lyngdal. — Dyrskuet i Stillejord. — Øjofselvingen. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Dyrskuet i Lyngdal.

Det af Administrationen for Landhusholdningsſelskabet for Christiansſands By, Liſter og Mandals Amt, ved Hjælp af velvilligt Bidrag fra det kongelige Selskab for Norges Vel iaar foranſtalte Dyrskue blev under Ledning af den dygtige Agronom Lindeqvist afholdt den 3die denne Maaned i Lyngdal. Uagtet det vedholdende ſværke Regnveir fra den tidligſte Morgen af fremnødte af de 170 anmeldte Dyr ikkedestomindre

128 Kjør,

22 Kvier,

7 Tyre,

2 Bøddere og

5 Sauer.

Førſt omtrent Kl. 1 Eftermiddag bedagede Beiret ſig ſaameget, at nogle af de flere paatænkte Foredrag kunde holdes, og kunde Forſamlingen da anſlaaes til 300 a 400 Menneſter fra de forſtelligſte Bygder.

Agronom Lindeqvist betraadte førſt Talerſtoelen, og tilkjendegav, at Administrationen for Landhusholdningsſelskabet iaar ligesom forrige Aar havde anmodet ham om at tildele den af de ved Dyrskuet nærværende Jordbrugere af Almueskaffen, ſom han dertil anſaa meſt værdig, en 1ſte Præmie for fortiensſligt Jordbrug. Til at erholde nævnte Præmie havde han valgt Nanen Oſen den Yngre af Gaarden Haabesland i Egen Sogn, Hægebostad Præſtegjeld, og anforte ſom Begrundelse for det truſne Valg følgende: „Da Nanen Oſen for 10 Aar ſiden modtog ſin nuhavende Gaard, ſom den Gang laa i Fællesſkab, fødtes derpaa Aar om andet 10 Creature ſamt avledes i Gjennemſnit 20 Tønder Korn og 30 Tdr. Poteter. Under Nanens Brugſtid er Gaarden bleven udfiſtet og ſaaledes opdyrket, at paa ſamme nu avles i Gjennemſnit 30 Tdr. Korn og 60 Tdr. Poteter, hvorhos Foderavlingen, rigtigſt efterat Gaarden er bleven tillagt en tilkjøbt Heiſlaatte, er ſaa meget forøget, at 20 Creature nu kunne godt underholdes. Den nye opdyrkede Mark har været overmaade ſtrøkt opfyldt med Sten, enkelte

af indtil 10 a 12 Fods Diameter; men Nanen har opbrudt og ſtudet diſſe iſtykker, nedgravet dem 1 a 2 Alen i Jorden og bedækket dem med paaſkjørt Jord, ſamt paa denne Maade dannet Agerjord med tilſtrækkelig Plougdybde, hvorhos han, i ſamme Forhold ſom ny Ager ſaaledes er bleven opbrudt, har tillagt gammel Ager med tilſaet Græsſtro af Timotei, rød og hvid Klover ſamt almindeligt Hoſtro. Efter hele Egenbygdens Vidnesbyrd vinterfodrer Nanen ſine Creature ſaa vel, at de ere i ſamme Huld, naar de ſlippes ud om Vaaren, ſom da de om Hoſten komme fra Søetren, og agter han endvidere paa ſin Søter at anlægge en Engvanding og opdyrke et Stykke Myr, for efterhaanden at kunne undgaa at benytte 30 Læs ſimpelt Myrhe, ſom han endnu er nødt til at ſaa. Som Arbeidsdyr anvender han ſine Stude, hvoraf han ved Dyrskuet foreviſte et ſaadant til afslags Kjørſel vel dresferet Dyr. Alt dette vilde viſſelig være mindre beundringsværdigt, hvis Nanen boede i en Bygd, hvor Jordbruget var nogenlunde udvifflet; men naar man betænker, at han befinder ſig i en afſidesliggende og efter ſin Tid langt tilbage ſtaaende Fjeldbygd, hvor let ſaa vigtige Reforme, ſom Udſiſning, den gamle „Madagers“ Tillægning med Græs, Kreaturenes forſvarlige Vinterfodring, Studes Benyttelse til Arbejde o. ſ. v., anſees enten ſom Galmands Værk eller for uubørlige, ſaa maa man viſnok medgive, at Nanen ved ſaaledes at bryde med gamle Fordomme og ſaa ind paa en ny Bane, har udviſt en Klogskab og en Driftighed, ſom for en Mand i hans Stilling fortjener almindelig Paakjendte.

Det er i Betragtning af ſamtlige diſſe Omſtændigheder, at Taleren anſaa Nanen Oſen Haabesland blandt de tilſtedeværende Almuesmænd, han kjendte, for den meſt værdige til at erholde den af Landhusholdningsſelskabet udfatte Præmie, og idet han overleverede ſamme, onſkede han Nanen af Hjerter Lykke til forſat Virksomhed, i Haab om, at hans Gaard maatte kunne blive et Monſterbrug for den hele Egenbygd.

Derefter foreviſte Lindeqvist og udtalte ſin Dom over de dels ved Administrationens Foranſtaltning, dels af Andre udfillede Agerdyrkningsredſkaber og Maſtiner, navnlig en ſkott ſjernploug, ſvenſk Labbehary og norſk Kullehary, forarbejdede af Jakob Oſias Dragedal i Lyngdal; en Genheſtploug, Klorehary og Diagonalhary fra Mæla

Landbrugsstole, samt Jakobsens Haffsemasstine, til hvilke Redskaber, der sporedes god Kjobelyst. Præmierne bleve tildelede Efterfølgende:

For Tyre.

1ste Præmie Landhandler Skomrag.

For Kjør.

1ste — P. Ditto paa Huseby.

2den — P. Ditto paa Huseby.

2den — Ole Berge.

2den — Abraham Gabrielsen Soddan.

2den — Landhandler Aas.

2den — Jens Johnsen Bergsager.

3die — Torfild Ananensen Fidsje.

3die — Christen Johnsen Rosffjord.

3die — Christen Johnsen Rosffjord.

3die — Abraham Dmdal.

3die — Kasmus Myrene.

3die — Husmand Abraham Jakobsen.

For Kvier.

3die — Poul Madsen Berge.

3die — Claus Tønnesen Hauue af Vister.

Af de foreviste Faar befandtes ingen præmiebygtige.

Den nuværende Forpagter af Lyngdals Præstegaard, Tobias Christensen Berge, der ved forrige Aars Stue erholdt Præmie for trende Kjør, blev tildelt nogle af Stiftammand Kjørboe skænkede Melkeskæbe med Spand som Belønning for fortrinligt Opdræt af Kvæg, og

Johannes Svendsen Haaganvig af Valle Sogn Foged Heiberger Solvste for udmærket Jordbrug, navnlig ved Myrtapning.

For fortrinligt tilsvirket Smør blev 3de Præmie tildelt Christen Johnsen Rosffjord.

Ved samme Leilighed blev Nils Svendsen østre Skougssjor af Halsaae Sogn overleveret den af Administrationen for Landhusholdningsselskabet udsatte og ham tilkjendte Præmie for hensigtsmæssigt opført Fjøs, ligesom de Lars Gunnvaldsen Heisel af Vennestrand Sogn og Anan Olsen Mjaaland af Lovdal Sogn i tilgørende Anledning tilstaaede Præmier bleve fremviste og besørgeede disse Mænd tilstillede. — Forannævnte Præmier vare:

1ste Præmie: 1 større Solvspiseffe.

2den Do.: 1 mindre Do.

3die Do.: 2 Solvthesser.

Præmie for Fjøs: 2 større Spiseffeer.

Efter Præmiernes Uddeling optraadte Administrationens Formand og yttede i det Væsentlige Følgende:

Han beklagede Amtsformandskabets Nægtelse af Bidrag til Dyrskuer og andre Gjenstande, Landbrugsnæringen vedkommende, da Selskabets Medlemmer ikke tillade den Virken, som Distriktet tiltrænger for, at Fædrift og Jordbrug kan fremmes i saadant Mon, som det er ønskeligt; og at man paa Grund af Medlemmernes Utilstrækkelighed ikke kan beramme noget Dyrskue afholdt i Lyngdal næste Aar; da dette maa afholdes i en af Distriktets andre Dale, for at de ogsaa kan faa godt af Selskabets Virken.

Var Selskabets Andragende om Bidrag af Amtsformandskabet bleven bevilget, var der paa-

tænkt, i Lyngdal aarligen at have et Dyrskue i Forbindelse med et Kvægmarked, fordi de østre Bygder allerede aarlig derfra tilføres meget Kvæg, samt et til, verelvis i Distriktets andre Dale. Finde Lyngdolerne og dertil grændsende Sognets Beboere, hvis Hovednæring er Kvægopdræt, Ideen saa hensigtsværende for Distriktet, som Administrationen anser den for, kan den fremmes ved Sammenhold, da Enighed gjør stærk, enten ved at flere indtræde i Selskabet, eller ved at der ydes særskilt Bidrag dertil. Det forstnævnte Middel vil for Distriktet være det bedste, da Selskabet derved baade for Penge og Medlemmernes Virken til dets Fremme.

Af de udsatte Præmier vil sees, at Administrationens Hovedsiemod er Kvægets Forbedring, idet de hovedsagelig ere bestemte for det bedste Kvæg, for hensigtsmæssige Fjøs og for Turnipsavl. Enhver tænkende Landmand ved, ligesom man ogsaa ser det anført overalt, hvor Landboer næringen omhandles, at Jordbruget kun igennem Kvæget kan forbedres og udvides, og at Kvæget kun ved et godt Udvalg af Tillægs-Dyr og et godt Opdræt af Tillægget kan forbedres, samt at Forøgningen deraf kun bliver varig, naar god og rigelig Fodring gives i hensigtsmæssigt indrettede Fjøs. Og da Turnips i England og overalt, hvor Jordbruget er fremskredet, ansees for dets Væstestang, saa tror man det rigtigt at søge denne Forørets Dyrkning fremmet her, hvor den godt trives.

Joruden de allerede nævnte Præmier er een udsat for Humleavl, fordi denne Axl godt kan drives ved Siden af Jordbruget, uden derfra hverken at tage megen Arbeids- eller Gjødningskraft. Ligeledes tror Administrationen det hensigtsmæssigt at fremme Biaxl, for hvilken Præmie i næste Aar vil blive udsat, ligesom den vil bistaa den eller de, som ønske dermed at befatte sig, i Anskaffelsen af Bistader.

Hr. Stiftammand Kjørboe, der hædrede Dyrskuet ved sin personlige Nærvarelse, hævdede Mødet, idet han yttede, at han ikke kunde forlade Stedet uden at tilfredsstille sin Trang til at udtale en Takssigelse til alle dem, som havde bidraget til Dyrskuet Fremme, navnlig Administrationen for Landhusholdningsselskabet og Hr. Lindeqvist, fra hvem Ideen til Dyrskuer formentlig er udgaaet, og som med velvillig Anstrængelse og udmærket Dygtighed har bragt dem i Udførelse. Han udtalte denne Tak saavel paa Amtets Befolknings som egne Vegne. Vel havde han ingen udtrykkelig Bemyndigelse faaet fra Amtets Indvaanere, men den Tilfredshed med denne Foranstaltning, som han horte af Alle, indeholdt tilstrækkelig Fuldmagt. For eget Vedkommende skyldte han ogsaa Tak; thi da han søgte at bringe Landhusholdningsselskabet til live, nærrede han Frygt for, at Selskabet ikke skulde finde nogen Retning, hvori det med Nytte kunde virke. Denne Frygt var nu hævet. Han udbragte derefter et Hurra for Administrationen for Landhusholdningsselskabet og Hr. Lindeqvist, hvilket af hele Forsamlingen blev istemmet.

Dyrskuet i Silgjord,

som afholdtes den 17de denne Maaned, begyndtes af smukt Veir. Intet Dyrskue i vort Land har havt saa talrig og righoldig Udstilling som denne og til intet Dyrskue paa Landet har et lignende Folketal mødt frem. Ti a tolv hundrede Mennesker vare forsamlede, og af 300 indmeldte Kreaturer udstilledes 250. Hertil kom endnu nogle Gaar og Svin.

Til Præmierne (27 i Tallet), bestaaende af Solvseer, var ialt anvendt 50 Spd., en ringe Sum i Forhold til Kreaturantallet, men dog tilstrækkelig til at tilfredsstille Udstillernes Forventninger.

Førend Prisdommerne begyndte sin Runde, forklarede Statsagronom Vindeqvist den ved Trompetstod forsamlede Mængde Mødets Betydning. I et klart og for Bønderne tydeligt Foredrag fremfattede han dernæst de Hovedregler, som Prisdommerne havde at følge, (hvoriblandt at over 10 Aars Kjørt Regelen maatte udelukkes fra Præmie); udbævede og forklarede særskilt hvert af de tre Hovedmærker: Lægemsbygning Melkeaarer og Speil hos gode Melkefjor; angav Betingelserne for Dyrenes Røgt og Pleie og anmodede sluttelig Udstillerne om at afholde sig fra at besvare Prisdommerne med de gjængse Beretninger om deres Dyr's ubærkede Egenskaber; „thi den Slags Unbefaling nytter til Intet," sagde han, „naar Prisdommerne som her er sin Forretning mægtige.

Længer hen paa Formiddagen tiltalte Amtmand Aall Forsamlingen. Bønderne lyttede med Opmærksomhed til hans Formaninger og Opmuntringer til Kvægavlens Fremme i Distriktet.

Medens Prisdommerne forrettede sit Hverv, var Mængden, hvoriblandt flere Kjøbere, optaget dels med at gjenemgaa Kreaturrækkerne, dels med at følge et Par Elever fra Mæla Landbrugsskole, som ved Siden af Udstillingspladsen viste baade hvorledes de selv havde lært at pløie og harve paa Skolen, og at de paa Skolen arbejdede Plouge og Harve var anvendbare og at foretrække for de i Tellemarken hidtil anvendte Agerdykningsredskaber.

Om Eftermiddagen opstilledes i en særskilt Indgjærding de bedste Kreaturer og blandt disse valgtes igjen Præmiedyrene, hvis Ciere fra en i Anledning af Festligheden opført og med Lovværk omgivet Forhøining tildeles Præmierne i følgende Orden:

For Kjøer.

1ste Præmie	Gaardmand	Kristen Grave.
1ste	—	Foged Kristensen.
1ste	—	Gaardmand Ole Bergland.
1ste	—	Halvor Ambjærnsdalen.
1ste	—	Sveinung Groven.
2den	—	Leensmand Grave.
2den	—	Gaardmand Johannes Nystuen.
2den	—	Nils Sververn.
2den	—	Hans Overland.
2den	—	Leensmand Albrektfen.
2den	—	Gaardmand Svend Dmsberg.
2den	—	Klaus Garvik.

2den Præmie	Gaardmand	Ole Dalen.
2den	—	Klaus Eifja.
2den	—	Ole Kjøle.
2den	—	Aslak Gadeholt.
2den	—	Jens Masheim.
2den	—	Even Nordgaard.
2den	—	Halvor Mælen.
2den	—	Augen Eifja.
2den	—	Ingeborg Bjørge.
2den	—	Jørgen Gatene.

For Kvier.

1ste Præmie	Gaardmand	Jørgen Karstrand.
2den	—	Kristen Greve.
2den	—	Even Donstad.

For Oper.

2den Præmie	Gaardmand	Kittel Moen.
2den	—	Hans Overland.

Desuden uddeltes tre Præmier for udstillet Ost og Smør.

Saaavel under som efter Udstillingen foregik Kreaturhandel saavel for Stamhollænderiet som for Privates Regning. Priserne varierede fra 20 Spd. til 35 Spd., men kun saa Handeler kom forholdsvis istand paa Grund af de høie Forlangender, som først gjennem lang Prutning dalede ned til de anførte Priser. Omsætningen beløb sig antageligen til 6 a 700 Spd., medens den under moderatere Priser vilde gaaet op til 12 a 1400 Spd., saa stor var Sogningen fra Østlandet efter Tellemarkskvæget. Rimeligvis vil Indkøjerne senere benytte Leiligheden ved det store Kvægmarked den 29de September i Skien, hvorhen Drift paa Drift afgik gjennem Silgjord paa og efter Udstillingsdagen.

Amtmand Aall, som den hele Dag var tilstede ved Skuet, sluttede Mødet. Det næste Dyrskue for Distriktet vil paa nærmere angivet Tid og Sted blive afholdt i Næs Herred.

Vi forbeholder os senere at gjengive en specielle Udtalelse over Mødet og dets Resultater.

Gjødselvingen.

(Fortættelse fra No. 38.)

Planternes og Dyrenes Organisme, de forskelligeartede Stoffer, som den bearbejder eller udsunderer, hidrøre fra Forbindelsen af 3 eller 4 Grundstoffer, der altid ere de samme, men som, ved indbyrdes at forbinde sig i uendeligt afværlende Mængder, frembringe de mest forskelligartede Produkter af Karakter og Eiendommelighed. Saaledes indeholde det sødt smagende Sukker og den fuldkommen smagløse Sitbelse, begge Kulstof, Brint og Jt. Væggehvite og Ostestof, som alle Planter frembringe, som vi ogsaa gjenfinde i Melken, i Mustelkjød, der ere de vigtigste Næringsstoffer, indeholde Kulstof, Brint, Jt. og Kvælstof, ligesom Chinin og Nicotin, hvoraf hin er et af de virksomste Lægemidler, der har en ubelaglig bitter Smag, denne en usædvanlig volds-

som Gift. Dyrenes Næringsmidler hidrøre alene fra Planterne, thi i Naturens Husholdning ere de Rjodædende et Slags Parasiter paa de Plan- teædende.

Foderet bestaar af 4 Grundstoffer, der altid ved deres Forening udgjøre den normale Næ- ring: 1) Eggehvite- og Ostestof, kvælstofhol- dige Substanter, der bestandigt ere forenede med jordagtige og alkaliske fosforsure Salte; 2) fede Legemer, faste Olier; 3) Sukker, Stivelse, Pec- tose Gummi eller deres Slægtninge, Syrer, hvori der ikke forekommer Kvælstof, og som man finder opløste eller holdte svævende i Plantens Safter; 4) Bedstof, Cellulose, Bestanddelene af Plantens Cellevæv.

Der gives ingen Undtagelse, dette er den blandede Sammensætning, som et Plantefoder frembyder, og i Almindelighed ethvert Føde- middel, som ifølge Dr. Prouis findrige Anstuelser stadigt nærmer sig Melkens Sammensætning, dette Mønstre-Fodemiddel, hvori findes opløst eller svømmende: 1) Ost- og Eggehvitestof, fore- nede med fosforsure Salte; 2) Melkesukker; 3) Smør. En Føde, som ikke indeholdt disse 3 Klas- ser Substanter, vilde være ufuldstændig og fol- gelig utilstrækkelig.

Under Fordoielsen undergaar Føden paa sin Vej gennem Mave og Indvolde en virkelig Ud- stikkelse. Cellulose og Bedstof, der har indsuget Galde og Slim, udstødes; dette er Excrementerne, en Blanding af den ufordøelige Del af Føde- midlerne og Indvoldenes Sekretioner, hvis Virk- somhed er udtømt. Sukker og Stivelse eller de- res beslagtede Stoffer, der af Naturen ere oplø- selige eller ved Mavesaftens Virksomhed ere gjorte opløselige, gaa direkte over i Blodet, hvor de brændes af Atmosfærens Luft under Aandedræt- tet. Dette er Aandedræts-Fodemidlerne, de for- brændelige, fordi de frembringe Varme. Et Dyr, der aander, har nemlig den største Lighed med en Skorfsten. Kulstof, Sukker, Stivelse ic. fortæres, ligesom det vilde ske paa et Ildsted; de gaa bort og forsvinde i Stikkelse af Kulsyregas ved Lun- gernes Virksomhed.

Eggehvite-, Træle- og Ostestof (respektiv Albumin, Fibrin og Casein) blive efter en Række Omdannelser, som aldeles ikke forandre deres in- dre Natur, til Mustelkjød eller Blod, der er be- stemt til at erstatte det, som Aandedrættet for- dæver eller omdanner uden mindste Afbrydelse, saalænge Livet er tillæde, og som Nyrene udson- dre og udstøde i Stikkelse af Urin. De fede Le- gemer og den fosforsure Kalk assimileres inden- for en vis Grænde og bidrage til at udvilde Organismens Fedt og Ben.

Man har paavist, at et fuldvokset Dyr hver Dag til samme Time kommer tilbage til den samme Bægt, naar den fødes meget regelmæssigt med det til dets Vedligeholdelse passende Foder. Under disse Forhold er det klart, at Fodemidlets Grundstoffer, nemlig Kulstof, Vrint, Ilt og Kvæl- stof, maa gjenfindes fuldstændigt i Udømmelserne, Sekretionerne og de af Aandedrætsorganerne ud- aandede Produkter. Træde denne fuldstændige

Ege vægt finder der ogsaa Assimilation Sted; thi de Bestanddele, der optages i Organismen, er- statte og træde istedetfor det, som daglig forbru- ges af Livskrafterne. Saaledes gaar der af Fø- deret, der fortæres i Stalden, over i Gjødningen kun det, som Dyret ikke assimilerer, eller ubaan- der eller fordamper.

Som Exempel antage vi et Kvantum af 100 Pund Runkelroer, der ere lagte i Krybben, og vi skulle da se, hvad der bliver af Grundstofferne, som de indeholde, efter at Kvæget har fordoiet dem.

3 100 Pund Rodfrugter finder der:	
Sukker	8,0 Pund.
Albumin	1,3 —
Fedtstof	0,1 —
Cellulose	2,1 —
Fosforsyre og andre Salte	0,7 —
Vand	87,8 —
	100,0 Pund.

8 Pund Sukker vil opbrændes ved Aanded- drættet; Kulstoffet vil frembringe Kulsyregas, som vil udbrede sig i Atmosfæren.

1,3 Pund Albumin vil for en Del assimi- leres eller substitueres; Resten vil træde istedetfor Blodets Albumin, der omdannet til Urat og ud- stødt med Urinen.

Naar vi overse en ringe Mængde Kvælstof, der borttages af Lungerne, ville dette Albumins Grundstoffer i deres Helhed gaa over i Gjød- ningen.

0,1 Pund Fedt ville enten opbrændes eller blindes i Organismen under Aandedrættet. 2,1 Pund Cellulose ville ikke undergaa nogen synder- lig Forandring og ville gaa med Udømmelserne over i Gjødningen.

0,7 Pund fosforsure og alkaliske Salte ville ogsaa gaa over i Gjødningen ved Substitution eller direkte, men ad forskellige Veie; visse Salte, blandt andre fosforsur Kalk, ville ledsage Exre- menterne. De opløselige Salte, navnlig Saltene med Kalk til Base, ville gaa bort gennem Ny- rerne og ville udgjøre en Del af Urinen.

De 87,8 Pund Vand, der findes i de 100 Pund Roer, ville virke paa samme Maade, som Drillekvandet; en meget betydelig Del vil bort- fjernes i Stikkelse af Damp gennem Lungerne og Huden; Resten vil udømmes tilligemed Uri- nen og Excrementerne.

Hvor Dyret endelig kun fortærer saa meget, som det behøver til sin Vedligeholdelse, saa at det holder sig paa samme Bægt, ere de Føde- bestanddele, som bidrage til Gjødningens Frem- bringelse følgende:

1. Grundstofferne i Albumin, Casein, fort sagt Plantekjød.
2. Cellulose, det er den Del af Føden, som ikke fordoies.
3. De mineraliske Salte, deri indbefattet fos- forsure Salte og en vis Mængde Vand.

Endstjønt Plantekjødets Grundstoffer ere an- derledes forbundne, end de vare det før Fordoi- elsen, udgjøre de ikkedestomindst den virksomste

Bestanddel af Gjødningen. Man maa da indrømme, at Foderet, der fortæres som Bødligeholdsføder, leverer den største Mængde Gjødning, fordi den elementære Sammensætning af Udtømmelserne, hvad angaar de frugtbargjørende Stoffer, ikke afviger kjendeligt fra Fødemidlernes elementære Sammensætning. Saaledes forholder det sig ikke ved Ungkvægets Ernæring ved Kvægfødning eller ved Ernæringen af Melkvæget. Tingene foregaa da paa en anden Maade. Under disse 3 Betingelser bindes der aabenbart Plantekjød i Dyrets Organisme, hvorved dets Vægt hurtigt tiltager, og i den paa Ostestof meget rige Melk, som stadigt udsøndres; det er ligesaa mange kvælstoffoldige Stoffer, som unddrages Udtømmelserne og følgelig tabes for Møddingen. Fødemidlet vil ogsaa langtfra ikke give, hvad det er istand til at frembringe som Gjødning; det er f. Ex. vist, at 20,000 Pund grøn Klover ville bedre gjøde Jorden, naar man direkte nedbragte dem deri, end den Gjødning, de ville give, ved at gaa igjennem Dyrenes Fordøielsesorganer. Hermed skal ikke siges, at Melkeproduktion, Dyrdræt eller Fødning ikke ere under bestemte Forhold fortrinlige Foretagender; naar jeg har fremhævet disse uigjendrivelige Kjendsgjerninger, saa er det for noie at godtgjøre, at Kvæget ikke skaber Gjødningen, men at det i det allerhøfeste gjen giver de frugtbargjørende Stoffer, som det modtager med Foderet, og at det ofte tilbageholder en betydelig Del deraf, som findes omdannet til Kjød, Fedt eller Melk, ganske vist til stor Fordel for Landmanden, men til Skade for Staldgjødningens Værd. Fra dette Synspunkt kan man da paastaa, at Kvæget ikke frembringer, men meget mere forbruger, forøder, Gjødningen.

Naar Kvæget fodres til Livets Ophold, giver det i sine Udtømmelser næsten lige saa meget Kvælstof som det tager i sin Næring; men dette Kvælstof er for en stor Del optaget i Sammensætninger, som afvige fra Albumin og Casein; saasom Urat i Urinen, Galde i Ekrementerne. Uden her at beskæftige os med det hemmelighedsfulde Genomen, Fordoielsen, hvorfra disse Omdannelser hidrøre, ville vi simpelthen sammenligne Sammensætningen af de forskellige Produkter, der komme ind i Dyret, med de kvælstoffoldige Fødemidler, og dem, som gaa ud deraf med Udtømmelserne.

Albuminet, som det fremkommer af Musselkjød, Blod, Æg, Hvede, Havre eller Ho, er dannet af:

Kvælstof	175
Kulstof	600
Brint	81
Jlt	260

1116

I Galden, hvoraf Ekrementerne ere gjen-
trængte, findes der:

Kvælstof	175
Kulstof	2287
Brint	400
Jlt og Svovl	1000

3662

Urat, et kvælstoffoldigt Stof, som forekommer i de Planteevendes Urin, indeholder:

Kvælstof	175
Kulstof	75
Brint	25
Jlt	100

375

Man ser, at 1116 Dele Albumin, der ere indtagne med Foderet, ved Fordoielses- og Nandetrætsvirksomheden kunne indføre 3662 Dele Galde i Ekrementerne, naturligvis i Forbindelse med Fødemidlernes Sukker og Mel eller ogsaa 375 Dele Urat i Urinen. De forud i Foderet og Strøvelsen værende kvælstofforbindelser, saavel som de, som Dyret udsønder, ere da Grundvolden for Gjødningens virksomme Stoffer. Man maatte imidlertid ikke betragte dem som udovende en nyttig og direkt Indvirkning paa Vegetationen; dette er saa langt fra Tilfældet, at en Plante, hvis Rodder man satte ned i Oplosning af Albumin, Urat og Galde, ufeilbarlig vilde gaa ud; naar disse Legemer skulle blive den gunstige, maa de nødvendigvis isørveien undergaa en grundig Omdannelse; de maa forandre sig, forraadne. Kun i saa Fald bliver det, der virkede paa Planterne som en Gift, til et vigtigt Næringsmiddel. Planternes og Dyrenes Oplosning begynder med deres Død. Naar Planter og Dyr-Organismens Substanser først ere unddragne Livskraften, undergaa de eiendommelige Forandringer i Sammensætning under den tredobbelte Indflydelse af Vand, Luft og en tilstrækkelig høj Temperatur.

(Fortsættes.)

J u d l a n d e t.

Christiania. Ved kgl. Resol. af 7de d. M. skulle to nye Hovedveie arbejdes 1) fra Kastet ved Femøen i Nærheden af Frederikshald til Riggsgårdsen ved Allingmoen; 2) fra Madalsliden ved Carl-Johans-Weien i Bultu Sogn (nordre Trondhjems Amt) til Riggsgårdsen i Retningen mod Soen Anjan.

— Ved kgl. Resol. af 15de d. M. er det 1) overdraget den ved kgl. Resol. af 11te Januar 1853 nedsatte Kommission (Just. Lauson, Professor Halsager og Advokat Voss) at udarbejde Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i Straffsager, overensstemmende med de Forslag, som ere indeholdte i Kommissionens Betænkning om Forandring i Straffeproceslovgivningen, dog saaledes, at de Antydninger til Afvigelser derfra, som indeholdes i Justits-Departementets Indstilling angaaende denne Sag; i det Væsentlige blive at tage tilfølg; 2) er der tilstaaet nordre Trondhjems Amtskommune et aarligt Bidrag af 400 Spd. til Lønning af en Vei-Inspektør; 3) er der bevilget 1586 Spd. 102 h til Farbargjorelse af Strøvelsen paa Ringervei fra Honefossen til Tyrisjorden, og at der i det Hele (iberegnet dette Beløb) af Statskassen udbetales indtil 3950 Spd., forsaavidt de deri interesserede Distrikter udvede ligesaa meget.

— Ved Plakat af s. D. er Plakaten af 16de April 1856 om Forbud mod Indførsel af Heste fra Danmark sat ud af Kraft.

— Der skal ifølge Morgenbladet nedfattes en Kommission for at tage under Overvejelse en Revision af Lovgivningen om Pasvæsenet.

— Direktionen for det kgl. Selskab for Norges Vel har udsat 5 Præmier — passende Gjenstande, forarbejdede af Sælv — for de bedste og fuldstændigste Samlinger af Frugt (5 à 6 Exemplarer af hvert Slags), der inden 14de Oktober d. N. maatte indsendes til den af Cand. Schibeler paatænkte Udstilling i Christiania i Midten af Oktober d. N. til Havedyrkingens og Landhusboldningens Fremme. Enhver af de to første Præmier vil blive til en Værdi af 15 Daler og de to andre 10 Spd. Udsættelsen er „Schibeler's Udstilling i Christiania.“

Mjøse - Dampskibene Skibladner og Færdesmanden skode sammen den 20de d. M., hvorved den Førstes Stævnsbaad knustes, hvorimod Færdesmanden blev ubeskadiget.

Lillehammers Brænderiere have bestemt de Priser, de ville give for Potetes for den tilstundende Brænderitermin, nemlig 2 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$ pr. Tdr. paa Leverance til Midten af November og 2 $\frac{1}{2}$ 6 $\frac{1}{2}$ til Udgangen af Aaret.

Fra **Sedemarken** meldes, at Lieutenant Griffen i denne Tid har undersøgt den projekterede nye Linie fra Kongsvingerbanen langs den nordre Ende af Bingerfjorden til Maststangen og over Skinderbøl til Søen Digern paa vestre Side af denne til Tigestevallen, derfra over Skoven til Indsøen Mofern, derfra til Mitandersfors, langs Fryksdalen til Karlstad. Den 18de d. M. skulde den svenske Jernbanedirektion i Karlstad have en Konferens med Deputerede fra alle Distrikter i Vermeland angaaende denne nye Jernbanelinie.

Fra **Hønesfos** meldes, at Aarrens „overordentlige Rigdom“ iaar stod i de første Uger af d. M. paa Stor og Ringeriket og ventede paa Opholdsveir og Lovind for at blive tør nok til at bringes i Hus.

Mosse Indvaanere havde, ifølge Byens Blad, Søndagen den 12te d. M. for første Gang siden Jdebranden i April den Slæde, at høre Kirkeklokken kalde Menigheden til Herrens Tempel. En ny, af Klokkestøber Olsen ved Tønsberg forfærdiget Kirkeklokke med en meget behagelig Lyd var bleven op-
hængt i et paa Torvet opført Klokketaarn. Klokkens Indskrift er paa den ene Side: „Dyloft din Røst som en Vasun og kundgør mit Folk deres Overtrodselsler (Esaias 58, 1.). Paa den anden Side staar Støberens Navn, Datum o. s. v.

I og ved **Tønsberg** har Gblehesten været saa god, at denne Slags Frugt sælges endog for 8 $\frac{1}{2}$ pr. Skæppe. Sammensteds blev den 13de d. M. arresteret et Fantifølge paa 5 à 6 Personer.

En af **Laurviks** forhenværende Borgere, Søren Christensen paa Bivelsstad ved Drammen, har skænket 1200 Spd. til Hjælp ved Opførelsen af et nyt fattighus i Laurvik.

Marus Trane er over **Christiansand** reist til Udlandet for at lære Fotografi, hvormed han for Fremtiden agter at ernære sig og Familie, hvilken

Sidste skal opholde sig i Christiansand til hans Tilbagekomst fra Udlandet.

Telegraflinien mellem **Christiansund**, **Bø**, **Lungsnæsset**, **Molde** og **Nalesund** aabnedes d. 11te d. M.

Udlandet.

Sverige. Hs. k. G. Kronprindsen agter at besøge Gotheborg den 4de n. M. og reiser over Falenberg tilbage den 6te, i hvilke Dage Abningen af Gotheborg-Falköpings-Banen skulde foregaa.

— Hs. k. G. Prinds Oscar har i denne Tid besøgt Calmar, Dland og Carlskrona.

— Hs. k. G. Prinds August foretager ligeledes i denne Tid Reiser i Sverige.

— I Upsala blev den 10de d. M. givet en Afskeds-Middag for Direktor Dahl, som nu skal forlade sin Plads ved Ultuna Landbrugs-Institut og ansættes som Direktor ved Norges første Landbrugs-Institut. Upsalapoeten siger, at Hr. Dahl har, i de Aar, han opholdt sig ved Ultuna, erhvervet sig en almindelig og berettiget Anerkjendelse for overordentlig Dygtighed i sit Fag og en udstrakt praktisk Duellighed, paa samme Tid som han gjen-
nem sin redelige Karakter og sit mandige Væsen har vundet talrige Venner.

— I Stockholm har Kolera siden forrige Maaned til medio d. M. angrebet 447 Personer, hvoraf 187 ere døde.

England. Times af 21de d. M. udtaler sig meget beroligende om Frankrigs nuværende Politik, og anser denne Fredsommelighed som udelukkende Aarsag til Stigningen paa Pariserbørsen.

— China skal ifølge de senere Efterretninger give England en Skades-Erstatning af 2 Millioner Pund Sterling, ibergnet Erstatningen for de engelske Kjøbmænd i Kanton.

— Den atlantiske Telegraf giver nu ikke flere Tegne. Tydske og franske Videnskabsmænd anføre som Aarsag Jord-Magnetismen; men fra England og Irland siges, at Traaden flere hundrede Mile ude i Atlanterhavet skal være bleven beskadiget m. m.

Frankrig. Paa Grund af de betydelige Fordele, som den fransk-chinesiske Fredstraktat bestemmer til Gavn for Udbredelsen af Christendommen i China, skal det være Keiser Napoleons Hensigt at tilsende Paven en Afskrift af Traktaten, ledsaget af en egenhændig Skrivelse.

— Frankrig har endelig bestemt sig til en Expedition mod Cochinchina, hvis Keiser ei har villet give Fyldestgjorelse for de af hans Undersaatter foretagne Mord paa franske Missionærer og andre Christne. Expeditionen skulde foregaa i Decbr. d. N.

— Kongen af Korea har tilbudt Frankrig Afstaaelsen af et Gebet til Anlæg af en fransk Koloni.

Italien. Ifølge Efterretninger af 14de d. M. fra Neapel, har der den 8de d. M. ved Piedigrotto-Festlen fundet mange Arresterationer Sted. Man skal nemlig være kommen paa Spor efter en Sammensvørgelse.

— I Anledning af de engelske Meddelelser om, at Sardinien skal have affaaet Savnen Villa-Franca

til Rusland, siger de piemontesiske Aviser, at denne Afstaaelse indskrænker sig til at et keiserlig-russisk Dampskibsselskab for et Tidrum af 24 Aar har faaet uden Erstatning overdraget et gammelt, nu ikke mere brugeligt Fængsel for Galeisflaver, for at benytte det, som Dplagssted for Levnetsmidler og Stenful til Postdampskibene i Ddebsa. Ifølge det franske Blad Pays bestaar Afstaaelsen i endel af den østlige Havbugt og en Landstrækning til Opbyggelse af Magasiner, Værfter og Værksteder. Tillige har Selskabet maattet forpligte sig til, som et Slags Erstatning, at opbygge en Havnedæmning. Dog ville, paa Grund af en Clausul i bemeldte Dampskibsselskabs Statuter, som forbeholder de keiserlig-russiske Krigsskibe Ret til at benytte alle Selskabets Etablissements, rigtignok ogsaa de Arsenaler og Værfter, som opbygges i Villafraanca, kunne benyttes af den russiske Krigs-Marine.

— Ifølge en Korrespondents fra Ddebsa til Turiner-Bladet „Gazzetta del Popolo,“ meddeles følgende med Hensyn til omtalte Dampskibsselskab:

Der har, som bekendt i Rusland dannet sig et mægtigt russisk Dampskibsfartsselskab, hvis Søde er i Ddebsa og hvilket byder over en Capital af 80 Millioner Franks, hvorhos det for hver Rejse, af den russiske Regjering faar en betydelig Understøttelse, og har desuden Fuldmagt til af den keiserlige Marine at rekruteres med Kapitainer og Matroser. Antallet af Selskabets Fartøier skal bringes til 80, med hvilke alle europæiske, asiatiske og afrikanske Havne i Middelhavet skulle befares. Deres sædvanlige Ladning skal gaa til 650 à 800 Tons; men deres virkelige Lastedragtighed er fra 1000—1500 Tons. Alle Fartøierne ere Skne-Dampskibe med derpaa anbragte Batterier; men hvilke ere skjulte. Disse Batterier kunne optage et til Fartøiets Størrelse svarende Antal Kanoner, saa at de, under Paaskud af at være en Handelsflaade, kunne en mægtig Krigsflaade, hvorfor Rusland i Krigstilfælde ei behøver at gjøre Andet, end kalde disse Skibe hen til Nikolajew og der udruste dem med Kanoner og Ammunition. Disse Officerer og Mandfolk af den keiserlige Marine, mener Correspondenten fra Ddebsa, er jo allerede, som ovenmeldt, ombord og saaledes har Rusland allerede, til Trods for Parisstraktaten en Flaade i det sorte Hav. I økonomisk Henseende spaar bemeldte Korrespondent alle øvrige Dampskibsselskaber Dod og Fordærvelse; thi Russerne ville beførge saavel Passagerer som Gods $\frac{1}{3}$ billigere, end alle andre Compagnier.

Ungarn. Bladet Slovenske Noviny fortæller følgende forjælgelige Tildragelse, der især turde være af Interesse for Bivener. Ludvig Holecy, evangelisk Præst i den slaviske Stad Baghan (nærved Bjergstaden Schemnitz) en ung, kraftig, suldkommen sund Mand gik om Aftenen henved Kl. 6 den 23 f. M. med sin i Besøg hos ham værende Svoger hen til de ganske nærved liggende Bistader, hvor der samme Dag havde vist sig talrige Hvepser. For om muligt at forstaae Bierne No, gjorde begge Svogrene Jagt paa Hvepserne, hvorved det lykkedes dem at dræbe et halvt Eues Stykker. Men da Bierne, foruroligede, dels af de forhadte Insekter, dels af den stedfundne Jagt, begyndte at flyde omkring

i truende Hobe, ansaa Herreerne det for raadeligt at vende tilbage til Præstegaarden, hvilket ogsaa uden Dphold skete. Men desværre havde Præsten Holecy, uden at ahne det, medbragt i sin Klædning en forbitret Bi, som over Kjølekraven krob op til Halsen og gav der Præsten, som sad paa Sofaen, et dødeligt Stik. Da den lidenskabelige Biven pludselig gav et Skrig fra sig, lykkedes det Familiens Medlemmer at finde den fordærvelige Braad og faa den ud af Huden paa Halsen. Men dette nyttede Intet; thi den Saarede overfaldtes strax af Usald af Brækning, og vilde deskaarsag forlade Værelset. Men efter nogle tumlende Skridt vakkede han tilbage til Kanapeen, forjogte endnu at stamme nogle halvforstaaelige Ord til sin omkring ham forsamlede Familie og — var et Lig. Imellem Stikket og Dod var der ei forløbet et Kvartér.

Tyrkiet. Uarsagen til, at Sultanen har assat sine Svigerfæmner skulde ei kunne tilskrives deres Koners Ddselighed; men fordi der skal være bleven opdaget et formeligt Komplot, ifølge hvilket Sultanen skulde styrtes og hans Broder Abdul-Azis hæves paa Tronen. Sagen skulde allerede være kommet saa vidt, at nogle Gesandter havde fundet sig foranledigede til at erklære flere af de for Komplottet mistænkte høie Embedsmænd, at Gesandternes Regjeringer ikke vilde anerkjende en voldsomt foretagen ny Forandring i Regjeringen.

— Undersøgelserne over Ddselhederne i Paladset har forøvrigt bragt for Dagen usyre, hidindtil ubekjendte Gjældsforholde; men Sultanimderne kæmpe kraftigt og Sultanen har allerede udsønet sig med sine Svigerfæmner og sin Svoger.

Spanien. Cortes (den gamle National-Forsamling) er bleven opløst og det nye Deputeret-Kammer er bleven indkaldt til den 1ste December.

— Spanien og Frankrig agte til næste Foraar at gjøre et Tog mod de marokkaniske Serovere.

Egyptens Bieksonge gaar fremdeles fremad med megen Kraft mod de tyrkiske Fanatikere, som oppvigle Folket imod den kristelige Befolkning. Han har offentlig ladet arrestere flere Ulemær og derpaa sendt dem i Forvisning. Desuden ere flere Paschaer og Beyer blevne dømt til Tvangsarbejde for Underløb.

China. Den Erstatning, som China skal betale til Frankrig angives nu med temmelig Bestemthed til 15 Millioner Franks. Betalingen skal ske i 6 Terminer ved Anvisninger paa Told-Indtægterne i Kanton.

— Ifølge en Meddelelse i Times er den kinesiske Kommissionær Keping, (efter Sigende fordi han forlod Tient-sin uden Tilladelse, bleven dømt til Døden, og maatte efter Keiserens Befaling dræbe sig selv.

Gaardsregnskab

for den norske Bønde med
Blik for begyndende Landmænd af Schroder.
Paa denne Bog indbydes til Subskription.
Pris 30 Skilling. Subskribentsamlere erholde paa 10 Exemplarer det 11te frit. Se forresten Ugeskriftets No. 13.

Almanakken for 1859

er nu omsendt til alle Kommissionsarere, der har bestilt. Nye Bestillinger efterkommes snarest mulig. Nærmeste Postkontor eller nærmeste Postkabneri samt Bestillerens Navn bedes tydeligt skrevet.

W. C. Fabritius.

Dyrskue.

Efter Foranstaltning af Gussdals Landbrugsforening og med Bifald af det kgl. Selskab for Norges Vel bliver Dyrskue af Hornvæg og Heste afholdt i Nærheden af Nykirken i Gussdals Præstegjeld, Tirsdagen den 28de September 1858.

Ved denne Leilighed ville følgende Regler blive tagt i Agt:

1) Alene Dyr, som ere fuldkommen friske og i godt Hold samt have været i Eierens Besiddelse mindst 6 Maaneder for 28de September, antages; dog tages ikke Hensyn til mindre, snart overgaaende Skader.

2) Den Alder, hvori Dyrene tilstedes Adgang til Dyrskuet, er: for Tyre fra 2 til 5 Aar, for Kjør fra første Kalvning til 12 Aar, for Hingster fra 3 til 12 Aar og for Hopper fra 2 til 15 Aar.

Præmierne blive:

a)	for Tyre	1	Præmie stor	5	Spd.	
	=	—	1	Do.	=	4 —
	=	—	1	Do.	=	3 —
	=	—	2	Do.	=	2 — hver.
b)	for Kjør	1	Do.	=	5 —	
	=	—	1	Do.	=	4 —
	=	—	1	Do.	=	3 —
	=	—	2	Do.	=	2 — hver.
c)	for Hingster	1	Præmie stor	6	Spd.	
	=	—	1	Do.	=	3 —
d)	for Hopper	1	Do.	=	6 —	
	=	—	1	Do.	=	3 —

3) Bestyrelsen vælger 5, saavidt muligt, sagkyndige Mænd, som afgive Bestemmelse om Præmiernes Uddeling. Disse Mænd bør alene gaa ud fra de Egenskaber ved Dyrene, som de selv kunne se og erkjære, uden at tage Hensyn til Opgaver fra Eierne om stor Melteaffastning eller deslige. Dyr, som for have været belønnede med Præmier, tilkjendes ikke Præmie ved denne Leilighed.

4) Dyr fra hvilket som helst Præstegjeld, naar de kun ere af norsk Race, modtages ved Dyrskuet; men de Dyr, som skal kunne erholde Præmie, bør ikke alene være de bedste blandt de fremkillede Dyr, men ogsaa i sig selv værdige til Præmie.

5) Enhver, som vil fremsende Dyr til Dyrskuet, bør anmelde dette for en af undertegnede Bestyrere S. Forseth eller P. Nygaard paa Kraabøl inden 20de September forstkomende, forat Bestyrelsen kan besørge fornøden Plads for Dyrene og at Jurage kan

blive at erholde for Betaling. Denne Anmeldelse skal være ledsaget med de anmeldte Dyr's Alder og Fødested, samt for Kjør, hvad Tid de sidst have kalvet.

De anmeldte Dyr maa være paa Stedet Kl. 8 om Morgenen, hvorefter Dyrskuet aabnes Kl. 9.

Præmierne ville blive uddelte samme Dags Eftermiddag, efterat Priskomiteen er færdig med sit Arbejde.

I Bestyrelsen for Gussdals Landbrugsforening, den 7de August 1858.

P. Nygaard. S. Forseth. Joh. Norstevold.

Ægte peruansk Guano.

Ny Forsyning af ægte peruansk Guano er nu ankommen og Prisen er nedsat til 3 Spd. 16 $\frac{1}{2}$ for 100 Pund. Hver Sæk veier som for omkring 160 Pund. Indløbende Bestillinger, ledsagede af det omrentlige Beløb, udføres strax.

Joh. P. Olsen,
Skippergaden No. 4.

Christiania Kornpriser.

Indenlandsk

Hvede, 3 $\frac{1}{2}$ a 5 $\frac{1}{2}$ Spd. intet solgt.
Rug, 15 $\frac{1}{2}$ a 16 $\frac{1}{2}$.
Byg, 14 $\frac{1}{2}$ a 15 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$.

Udenlandsk

Rug østersøst 18 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ a 19 $\frac{1}{2}$.
Rug dansk 17 $\frac{1}{2}$.
Byg 2radigt 15 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ a 16 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$.
Erter 4 a 5 Spd.
Hvede 5 $\frac{1}{2}$ Spd. a 5 Spd. 3 $\frac{1}{2}$.

Christiania Fiskepriser.

Gamle Varer:

Stlb, Kjøbmd.	4 $\frac{1}{2}$ a 5 Spd. pr. Td.	} 6 Spd.
Stlb, stor Mitb.	3 $\frac{1}{2}$ a 4 Spd. pr. Td.	
Stlb, smaa do.	3 Spd. a 16 $\frac{1}{2}$ pr. Td.	} 4 $\frac{1}{2}$ a 4 $\frac{3}{4}$
Stlb, stor Christ.	13 a 14 $\frac{1}{2}$ pr. Td.	
Stlb, smaa do.	10 a 11 $\frac{1}{2}$ pr. Td.	} 3 $\frac{3}{4}$ —
Storset	6 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.	
Middelsæt	4 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ a 1 Spd. pr. Bog.	
Smaaæt	4 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.	
Rodstær	6 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$.	

Udgiverens Adresse:

J. Schrøder. Boll i Bærum.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Eryt og forlagt af W. C. Fabritius.